

Durmuş Hocaoğlu

İktidar Hakkına Sözde Sâhip Olmak, Halk Egemenliği Sorununu Çözmeye Yetmiyor

Yeniçağ, “Analiz”, 11 Nisan 2008, Cuma., s.06
“Analiz” Sıra No: 645; 2008-036; Nisan-04

YENIÇAG

Son olarak, “*Bu insanlar, yâni siz ben, o, bizler, “halk”tır; halk ise... ayak takımı değil, başka birşeydir*” demiştik. Nedir o *başka birşey*; şimdi buna bakalım. Daha evvelce de bir yazımda da kısaca temas ettiğim gibi[1], önce Halk’ın Ahâli’den ayrıştırılması îcap eder. **Ahâli** kelimesi, esas olarak siyâsî değil coğrâfî bir âidiyeti ifâde eder; bir ülkenin belirli bir coğrâfî mekânında yaşayan ve o ülkenin diğer coğrafyalarındaki ahâli(ler) ile siyâsî algılama ve gayeyi göz önüne almadan bu mekân âidiyeti dışında aralarında başka bir ortak payda bulunması şart olmayan bir topluluk, “ahâli”dir; Erzurum’da yaşayan herkese Erzurum Ahâlisi itlak olunması gibi. Bu coğrâfî âidiyeti değiştiren kişi başka bir coğrâfî mekâna gittiğinde oranın ahâlisinden olur. Bu itibarla, **Halk** kelimesinin bir mânâsı olan **Coğrâfî Halk** da onunla örtüşür; Erzurum Ahâlisi ve Erzurum Halkı bu kontekstte aynı şeyi ifâde eder. Ahâli ve bu mânâsıyla Halk, birden fazla, farklı kültürel ve siyâsî âidiyetleri olan heterojen ve hattâ kozmopolit ve hattâ ve hattâ aykırı ve muhâlif v ehasım toplulukları da ayırım gözetmeden toptan ifâde eder: Türkü, Kürdü, Rumu, Müslümanı, Hristiyanı ilââhir...ile İstanbul’da mukîm kerkesin İstanbul Ahâlisi’nden / Halkı’ndan olması gibi. Ancak, aynı Halk kelimesinin coğrâfî olmayan başka bir anlamı da vardır; Grekler’in “demos” dedikleri ve “krasos” ekiyle birleştiğinde Demos-Krasos (Halk İktidârı) şeklinde, siyâsî erkin kaynağını oluşturan kitle. Bu mânâyı tam tazammun etmemekle berâber, Halk, sözleşmeli otoriter devletin teorisyeni olmasına rağmen, asıl olarak ferdi korumayı gözettiği için liberalizmin kurucuları arasında da sayılan Hobbes tarafından, bundan üçyüzaltmışaltı sene evvel, **“Halk tek bir irâdeye sahip tekil bir varlıktır ve ona bir fül (edim) atfedilebilir. Ama bunların hiçbiri kalabalık için söz konusu değildir”** ifâdesiyle “kalabalık”tan dikkatle tefrîk edilmiştir[2]. İşte Halk’ın modern anlamda doğru tanımı budur: O, bir kalabalık, tesâdüflere bağlı olarak bir arada bulunan bir “yığın”, şekilsiz, amorf bir kitle değil, siyâsî bir bilince ve irâdeye sâhip, **“tekil”**, yâni kendi içinde homojen bir insan topluluğudur ki **Siyâsî Halk** olarak tanımlanabilecek olan bu kavram, aynı zamanda “Millet” anlamını da mutazammındır. Halk kelimesinin bu ikinci anlamı, bilhassa Marksizm ile birlikte, bir ülkedeki farklı orijinlerden coğrâfî halk(lar)ı siyâsî halk(lar)a dönüştürmek sûretiyle parçalanmalarda bir enstürman kavram rolü de üstlenmiştir: Türkiye’deki Kürt asıllı vatandaşlarımızın coğrâfî halk olmaktan uzaklaşıp siyâsî halka dönüşmesi örneğinde olduğu gibi.

Ancak, yine de, Halk, tanımı pek o kadar basit bir kavram olarak gözüküyor. Nitekim, “halk” kelimesi hakkında en az altı yorum tesbît eden Sartori, bunları, “*sözcük anlamına göre herkes*”, “*belirsiz büyük bir kesim, pekçok insan*”, “*aşağı sınıf*”,

“bölünmez bir varlık, bir organik bütün”, “salt çoğunluk ilkesi ile beliren büyük kesim” ve “sınırlı çoğunluk ilkesi ile beliren büyük kesim” olmak üzere altıya taksim etmekte[3] ve biraz ilerisinde de, “İktidar konusunda en önemli ayırım, **iktidarı sözde elinde tutanlarla onu gerçekte kullananlar arasında yapılan ayırmadır. İktidar, sonuçta, bir exercitium: bir yetki kullanmadır. Anlamı ve tanımı ne olursa olsun, acaba halk iktidarı gerçekte nasıl kullanılabilir?**” dedikten hemen sonra, “**Belli ki iktidar hakkına sözde sahip olmak, halk egemenliği sorununu çözmez**”[4] diyerek ciddi bir yaraya parmak basmaktadır.

İşte bu yara bizim yaramız; senelerden beri kanar da durur. Kâğıt üstünde sistemimizin adı “Demokrasi”; yâni, İktidâr’ın hem meşrûiyet kaynağı Halk ve hem de kendisi Halk’ın, ama sâdece, Halk’ın üstündeki en büyük iktidar mercii tarafından çizilen sınırlar dâhilinde olmak üzere.

Bu ne demek oluyor?

Şu demek oluyor ki, Sartori’nin cümleleriyle dile getirirsek, **açıkça belli ki iktidar hakkına sözde sahip olmak, halk egemenliği sorununu çözmeye yetmiyor.**

Peki; öyleyse ne yapmalı; yoksa hep böyle mi gidecek? Hep mi vesâyet altında tutulan insanlar kitlesi olarak kalacağız?

*
**

Bana kalırsa gitmemeli, gitmeyecek de; velev ki daha iyi veya daha kötü; ama gitmeyecek..

.. bir kere daha: Öyleyse ne yapmalı

[1] “Halk, Millet, Tasarruf, İrâde ve Meşrûiyet: II”., *Yeniçağ*., 06.05.2004;

[2] Thomas Hobbes., *Elementa Philosophica de Cive; Yurttaşlık Felsefesinin Temelleri* (1642)., Türkçesi: Deniz Zarakolu., Belge Yayınları., İstanbul, Haziran 2007., Bölüm: XII: “Bir Devletin Dağılmasına Yol Açan İç Nedenler Üzerine”., Madde: 8;

[3]Giovanni Sartori., *Demokrasi Teorisine Geri Dönüş (The Theory of Democracy Revisited)*., Çev.: Prof. Dr. Tuncer Karamustafoğlu., Doç. Dr. Mehmet Turhan., Yetkin Yayınları., Ankara., 1996., s.23;

[4] *a.e.*, s.30-31

